

TEMSİLCİLER MECLİSİ 252 NO.LU KARAR TASARISI

Başkan'ın; Amerika Birleşik Devletleri'nin dış politikasının, Ermeni Soykırımı ve diğer konularda ülkemizin belgelerinde ifade edilmiş insan hakları, etnik temizlik ve soykırım meseleleriyle ilgili uygun yaklaşım ve hassasiyeti yansıtmamasını sağlamaya davet edilmesi.

Karara bağlandı...

KISA BAŞLIK

BÖLÜM 1

Bu karar, "ABD'nin Ermeni Soykırımı Kararı Kayıtlarının Teyit Edilmesi" olarak da adlandırılabilir.

BULGULAR

BÖLÜM 2

Temsilciler Meclisi şu bulgulara ulaşmıştır:

(1) Ermeni Soykırımı, Osmanlı İmparatorluğu tarafından tasarlanmış ve 1915'ten 1923'e kadar uygulanmıştır. Yaklaşık 2 milyon Ermeni'den 1.5 milyon erkek, kadın ve çocuk öldürülmüş, hayatta kalan 500 bin kişi evlerinden sürülmüş ve bu durum, Ermenilerin tarihi vatanlarındaki 2 bin 500 yıllık varlıklarının ortadan kalkmasıyla sonuçlanmıştır.

(2) 24 Mayıs 1915 tarihinde, İttifak Güçleri, İngiltere, Fransa ve Rusya ilk defa bir başka devleti "insanlık suçu işlemekle" itham eden ortak bir açıklama yayımlamıştır.

(3) Bu ortak açıklamada, "İttifak Güçleri, bu suçlar dolayısıyla Osmanlı Hükümeti'nin bütün üyelerini ve bu katliamları gerçekleştiren memurlarını şahsen sorumlu tutacağını kamuoyu önünde bildirmektedir" denilmiştir.

(4) Birinci Dünya Savaşı sonrasında kurulan Türk Hükümeti, Ermeni Soykırımı'nın "düzenlenmesine ve yürütülmesine" karışan ve "Ermenilerin katliamında ve yok edilmesinde" rol oynayan üst düzey liderleri suçlamıştır.

(5) Jön Türk Rejimi'nin yetkilileri, bir dizi savaş mahkemesinde yargılanmış ve Ermeni halkına karşı katliam düzenlemek ve yürütmek suçlamalarından hüküm giymiştir.

(6) Ermeni Soykırımı'nın baş düzenleyicileri Savaş Bakanı Enver, İçişleri Bakanı Talat ve Denizcilik Bakanı Cemal, suçlarından dolayı idam cezasına mahkûm edilmiş ancak bu kararlar infaz edilmemiştir.

(7) Ermeni Soykırımı ve ülke içindeki bu hukuki noksanlıklar, Avusturya, Fransa, Almanya, Büyük Britanya, Rusya, Birleşik Devletler, Vatikan ve daha birçok ülkenin ulusal arşivlerinde kuşkuya yer bırakmayacak kanıtlarla belgelenmiş ve bu geniş kanıt birikimindeki olguların, olayların ve sonuçların birbirinin aynısı olduğu görülmüştür.

(8) ABD Ulusal Arşivi ve Kayıtlar Dairesi, özellikle Dışişleri Bakanlığı'nın 59'ncu Kayıt Grubu'ndaki kamuya ve ilgili kurumların kullanımına açık olan 867.00 ve 867.40 sayılı dosyalarında Ermeni Soykırımı üzerinde kapsamlı ve detaylı belgeler bulundurmaktadır.

(9) 1913'ten 1916'ya kadar ABD'nin Osmanlı İmparatorluğu büyükelçiliği görevini yürütmüş olan Sayın Henry Morgenthau, aralarında Osmanlı İmparatorluğu'nun müttefiklerinin de olduğu birçok ülkenin yetkilisiyle birlikte Ermeni Soykırımı'na karşı protestolar organize etmiş ve bunlara öncülük yapmıştır.

(10) Büyükelçi Morgenthau, ABD Dışişleri Bakanlığı'na Osmanlı İmparatorluğu hükümetinin politikasını "bir ırkı yok etme kampanyası" olarak tanımlamış ve kendisine 16 Temmuz 1915 tarihinde ABD Dışişleri Bakanı Robert Lansing tarafından, "Ermeni soykırımının durdurulmasına yönelik... adımlarınız Bakanlığımızca onaylanmıştır" talimatı verilmiştir.

(11) Senato'nun 12 Şubat 1916 tarihinde aldığı kararda, "ABD Başkanı'ndan bu ülkenin vatandaşlarının şu anda açlık, hastalık ve tarifi mümkün olmayan acılar içinde bulunan Ermenilerin durumlarının iyileştirilmesi için toplanan bağışlara katkıda bulunabilecekleri bir günün belirlenmesi saygıyla talep edilmektedir" denilmiştir.

(12) Başkan Woodrow Wilson bu fikri benimseyerek, Amerikan halkının evlatlığı olan 132 bin yetimin de aralarında bulunduğu Ermeni Soykırımı'ndan kurtulanlara 1915 – 1930 yılları arasında 116 milyon dolar yardım yapan ve bir kongre kararıyla kurulmuş olan Yakın Doğu Yardım Komitesi'nin oluşumunu desteklemiştir.

(13) Senato'nun 11 Mayıs 1920 tarihli 359 numaralı kararı, "Senato Dış İlişkiler Komitesi'nin alt komitesindeki oturumlarda verilen ifadeler, Ermeni halkının karşılaştığı bildirilen katliam ve diğer vahşetlerin gerçek olduğunu ortaya koymuştur.

(14) Bu karar, General James Harbord önderliğindeki Amerika'nın Ermenistan Askeri Misyonu'nun 13 Nisan 1920'de Senato'ya sunduğu ve "kesme, şiddet, işkence ve ölüm olaylarının 100 güzel Ermeni vadisi üzerindeki etkisi sürüyor ve bu bölgeye gidenlerin çok azı tüm zamanların bu en büyük suçuna dair kanıtlardan kaçabiliyor" ifadelerine yer verilen raporun ardından alınmıştır.

(15) ABD Yahudi Soykırımı'nı Anma Müzesi'nde sergilendiği gibi, 1939 yılında hiçbir kışkırtma olmadan ordularına Polonya'ya saldırı emri veren Adolf Hitler, buna karşı çıkanlara, "Tüm yaşananlara rağmen bugün kim Ermenilerin yok edilmesinden bahsediyor ki?" demiş ve Yahudi Soykırımı için gerekli ortamı oluşturmuştur.

(16) 1944 yılında "soykırım" terimini ortaya atan ve Birleşmiş Milletler (BM) Soykırımın Önlenmesi ve Cezalandırılması Sözleşmesi'nin ilk savunucularından olan Raphael Lemkin, Ermenistan'da yaşanan olayları, 20'nci yüzyılda gerçekleşen soykırımlar için kesin bir örnek olarak göstermiştir.

(17) Gerek Lemkin'in çağrısıyla 11 Aralık 1946'da kabul edilen ilk Birleşmiş Milletler soykırım kararı olan Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nun 96(1) numaralı kararı gerekse de Birleşmiş Milletler Soykırımın Önlenmesi ve Cezalandırılması Sözleşmesi, Ermeni Soykırımı'nı Birleşmiş Milletler'in mevcut standartlarını düzenleyerek önlemek ve cezalandırmak istediği suç türü olarak tanımlamıştır.

(18) Birleşmiş Milletler Savaş Suçları Komisyonu 1948'de Ermeni Soykırımı'nı "tam olarak... yeni kullanılmaya başlanan 'insanlığa karşı işlenmiş suç' teriminin kapsamına alınması istenen eylemlerden birisi" olarak tanımlamış ve Nürnberg Mahkemeleri için emsal teşkil edebileceğini belirtmiştir.

(19) Komisyon, "Sevr Barış Antlaşması'nın 230'uncu maddesindeki hükümler, açık ve 1915 yılında İttifak Güçleri'nin yaptığı açıklamaya uyumlu bir şekilde... Türk topraklarında etnik kökeni Ermeni ya da Rum olsa bile Türk vatandaşlarına yönelik saldırıları kapsamayı amaçlamaktadır. Bu madde, Nürnberg ve Tokyo Antlaşmaları'nın 6c ve 5c maddelerine emsal olmakta ve bu antlaşmalarda ortaya konulan şartlar dahilinde 'insanlığa karşı işlenen suçlar' kategorisine bir örnek teşkil etmektedir" demiştir.

(20) Temsilciler Meclisi'nin 8 Nisan 1975 tarihinde kabul edilen 148 sayılı ortak kararı şöyledir: "24 Nisan 1975, İnsanın Acımasızlığını İnsana Hatırlatma Günü olarak kabul edilmiş ve ABD Başkanı'na Amerikan halkını, bu günü başta Ermeni soyundan gelenler olmak üzere bütün soykırım kurbanlarını anma günü olduğunu hatırlamaya çağıran bir açıklama yapması yetkisi verilmiş ve talep edilmiştir."

(21) Başkan Ronald Reagan, 22 Nisan 1981'de gerçekleştirdiği 4838 sayılı açıklamasında, "Yahudi Soykırımı'ndan alınan dersler, öncesinde yaşanan Ermeni soykırımı ve sonrasında yaşanan Kamboçyalı soykırımı ve diğer başka birçok kişinin başına gelen benzer olaylar gibi hiçbir zaman unutulmamalıdır" ifadelerini kullanmıştır.

(22) Temsilciler Meclisi'nin 10 Eylül 1984'te aldığı 247 sayılı karar şöyledir: "24 Nisan 1985, İnsanın Acımasızlığını İnsana Hatırlatma Günü olarak kabul edilmiş ve ABD Başkanı'na Amerikan halkını, bu günü 1.5 milyon Ermeni başta olmak üzere bütün soykırım kurbanlarını anma günü olduğunu hatırlamaya çağıran bir açıklama yapması yetkisi verilmiş ve talep edilmiştir."

(23) Birleşmiş Milletler Ayrımcılığın Önlenmesi ve Azınlıkların Korunması Alt Komisyonu'nun 1985 yılında yaptığı kapsamlı çalışma ve müzakerelerin ardından "Soykırım Suçunun Önlenmesi ve Cezalandırılması Sorunu Çalışması" başlıklı raporu 1'e karşı 14 oyla kabul etmiştir. Bu raporda, "Nazilerin yaptığı sapkınlık, ne yazık ki 20'nci yüzyılın tek soykırım davası olmamıştır. Örnekler arasında... 1915-1916 yıllarında Osmanlıların Ermenilere yaptığı kıyım da gösterilebilir" denilmektedir.

(24) Bu raporda ayrıca, "Ermeni nüfusunun yarısından fazlasına tekabül etmesi muhtemel en az 1 milyon Ermeni'nin öldürüldüğü ya da ölüme yürütüldüğü yönünde bağımsız otoritelerin ve görgü tanıklarının güvenilir tahminleri bulunmaktadır. Bu [durum], Amerikan, Alman ve İngiliz arşivlerinde yer alan belgelerle ve aralarında Osmanlı'nın müttefiki Almanların da bulunduğu ülkelere ait o dönemde görev yapan diplomatların raporlarıyla da desteklenmektedir" ifadesi yer almaktadır.

(25) Bağımsız bir federal kurum olan ABD Yahudi Soykırımı'nı Anma Konseyi, 30 Nisan 1981'de oybirliğiyle, ABD Yahudi Soykırımı'nı Anma Müzesi'nde Ermeni soykırımına yer vermesi kararlaştırmıştır ve o günden beridir de bu kararını uygulamaktadır.

(26) ABD Dışişleri Bakanlığı tarafından 1982 yılında yapılan Ermeni Soykırımı'yla ilgili eldeki bilgilerin muğlak olduğuna ilişkin hatalı değerlendirmeyi (daha sonra geri çekilmiştir) ele alan Washington DC Temyiz Mahkemesi, ABD'nin ilgili politika belgelerini inceledikten

sonra 1993 yılında Ermeni Soykırımı'yla ilgili ABD kayıtlarının muğlak olduğu konusundaki değerlendirmenin "ABD'nin uzun süredir var olan politikasıyla çelişkili olduğu ve nihayetinde de geri çekildiği"ne karar vermiştir.

(27) 5 Haziran 1996'da Temsilciler Meclisi, 1997 tarihli, 3540 sayılı Dış Operasyonlar, İhracat Finansmanı ve İlgili Program Ödenekleri Kanunu'nda yapılan değişiklikle, Türk Hükümeti'nin Ermeni soykırımını tanıyana ve kurbanlarının anısını yüceltene kadar Türkiye'ye yapılan yardımların 3 milyon dolar (Türkiye'nin ABD'de lobicilik faaliyetleri için harcadığı tahmini miktar) azaltılmasına karar vermiştir.

(28) Başkan William Jefferson Clinton 24 Nisan 1998'de, "Bu yıl da tıpkı önceki yıllarda olduğu gibi Amerikan Ermenilerinin 1915 ile 1923 yılları arasındaki tehcir ve kıyımlar neticesinde yaşanmış olan yüzyılın en acı verici dönemlerinden birini anmalarına eşlik ediyoruz " demişti.

(29) Başkan George W. Bush, 24 Nisan 2004'te şu açıklamayı yapmıştır: "Bugün, 20'nci yüzyılın en korkunç trajedilerinden biri olan Osmanlı İmparatorluğu'nun son günlerinde 1.5 milyon Ermeni'nin zorla tehcir edilerek ve öldürülerek yok edilmesini anıyoruz."

(30) Ermeni Soykırımı'nın uluslararası alanda tanınmış ve kabul edilmiş olmasına karşın hem yerel hem de uluslararası yetkililerin, Ermeni Soykırımı sorumlularını cezalandıramamış olması, benzer soykırımların yaşanmasının ve ileride de yaşanabilecek olmasının bir sebebidir. Bu karar, ileride meydana gelebilecek soykırımların engellenmesine yardımcı olacaktır.

POLİTİKA AÇIKLAMASI

BÖLÜM 3

ABD Temsilciler Meclisi;

(1) Başkan'a; Ermeni Soykırımı'yla ilgili ABD'deki kayıtlarda belgelenen insan hakları, etnik temizlik ve soykırımla bağlantılı meselelerle ilgili uygun yaklaşım ve hassasiyet ile adil bir karara varılmamış olmasının yarattığı sonuçları yansıtan bir ABD dış politikası oluşturması çağrısı yapmaktadır;

(2) Başkan'a; her yıl 24 Nisan ya da buna yakın bir tarihte verilen Başkan'ın Ermeni Soykırımı'nı anma mesajında 1.5 milyon Ermeni'nin sistemli ve kasten yok edilmesini "soykırım" olarak tanınması ve ABD'nin Ermeni Soykırımı'na karşı yaptığı müdahalenin onurlu tarihini hatırlatması çağrısı yapmaktadır.